

Från
Arméöverdirektör
till
Teknisk inspektör,
en 50-årig epok

av
Sven Bertilsson

1997

Innehåll

<i>Förord</i>	5
<i>Charles Holmgren</i>	7
<i>Arvid Öman</i>	10
<i>Bo Ehnбом</i>	12
<i>Carl-Gustaf Regårdh</i>	15
<i>Börje Gahnberg</i>	18
<i>Håkan Linde</i>	22
<i>Harry Johansson</i>	26
<i>Håkan Linde</i>	29
<i>Gustaf Ankarcrona</i>	32
<i>Åke Jansson</i>	35
<i>Sammanfattning</i>	39

Förord

Femtio år kan, i ett historiskt perspektiv, tyckas vara en kort tid. Det är inte längre tid än en människa kan överblicka. När man ser på vad de senaste femtio åren burit med sig i form av teknisk utveckling av stridskrafterna måste man emellertid konstatera att mycket har hänt. Dagens moderna armé har inte mycket gemensamt med den armé i vilken Charles Holmgren utnämndes till inspektör/arméöverdirektör.

Även om denna lilla publikation beskriver "institutionen" inspektör med mera och huvudsakligen koncentrerats till de personer som haft förmånen att företräda den tekniska tjänsten i armén förtjänar det att påpekas att runt honom har hela tiden funnits en krets av lojala medarbetare. Dessa personer, ingen nämnd och ingen glömd är de som fått "kugghjulen" att snurra.

Varje organisatorisk företeelse har en inarbetningsfas, en fortvarighetsfas och en avvecklingsfas. När krigsorganisationen var stor och den tekniska utvecklingen accelererade var behovet av en företrädare för teknisk tjänst stort. Detsamma gällde inom andra funktioner men för dessa gällde andra tidsförhållanden. Under fortvarighetsfasen inrättades och utvecklades en organisation och utbildning för den tekniska tjänsten. Nu när krigsorganisationen reduceras och tillförs komplexa materielsystem inom alla delar integreras de olika funktionsföreträdarnas uppgifter på olika sätt i försvarsmaktens nya ledningssystem. Därmed avvecklas alla inspektör inom armén och ersätts med en generalinspektör för markstridskrafterna stödd av ett armégemensamt utvecklingscentrum. Detta är en naturlig vidareutveckling av dagens system. För oss som arbetar inom den tekniska tjänsten är det en bekräftelse på att funktionen nu nått mogen ålder.

Jag vill också tacka major Sven Bertilsson för hans utomordentliga arbete med utarbetandet av detta dokument. Jag rekommenderar också Sven Bertilssons dokument över hur den tekniska tjänsten utvecklats genom åren "Arméns tekniska officerare – en kort historik." Detta dokument tillsammans med det Ni nu håller i Er hand är en del av historieskrivningen över arméns utveckling i allmänhet och - den tekniska tjänsten - i synnerhet.

Åke Jansson
Teknisk inspektör

Från arméöverdirektör till teknisk inspektör, en 50-årig epok

av *Sven Bertilsson*

Tidigare har arméns tekniska officerares historia beskrivits. Det har sagts att Sveriges historia är dess konungars. Men i paritet med detta gäller knappast att den tekniska personalens historia är dess personalkårchefers. Trots det skall detta häfte handla om just dessa, p g a att den befälsnivån försvinner den 31 december 1997, nästan precis 50 år efter det att den förste personalkårchefen för enbart tekniskt befäl tillkom.

Arméingenjörkåren bildades den 1 juli 1948 efter riksdagsbeslut 1947. Förturerna till detta beslut finns beskrivet i den ovan nämnda historiebegrivningen samt i Gösta Cronvalls häfte "Arméingenjörerna", och hör därför inte hemma i denna skrift. Den förste personalkårchefen blev översten i Fälttygkåren Charles Holmgren.

Charles Gustaf Emanuel Holmgren

föddes den 21 juli 1891 i Stockholm som son till missionssekreterare Josef Holmgren och Elin född Pettersson. Han kom i krigstjänst, som det hette i arméns rullor förr, den 24 maj 1909. Han genomgick Kungl Krigsskolan vid Karlberg och utnämndes till **underlöjtnant** vid Kungl Upplands artilleriregemente den 30 december 1911, tjugo år gammal.

Han genomgick Artilleri- och ingenjörhögskolan 1914 och utnämndes till **löjtnant** den 25 februari 1916. Sedan var det dags för högre kursen vid nämnda skola.

Troligen visade han tidigt ett tekniskt intresse, för 1921 står han som kontrollofficer vid regementet och 1922 har han gått en kurs vid Kungl Tekniska Högskolans fackavdelning för bergsteknik. Varför skulle en artilleriofficer kunna bergsteknik?

Utnämnd **kapt**en vid regementet den 29 maj 1925 och den 1 juli 1926 blev han arbetsofficer vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori i Eskilstuna. Den arbetsplatsen skulle han sedan bli trogen i 21 år. "Den stora regementsdöden" hade inletts. Det politiska budskapet var: "Inte en man inte en krona till försvaret".

Upplands artilleriregemente skulle läggas ned. Det gällde att skaffa sig en alternativ anställning. Kapt

en Holmgren fick därför bli kvar inom krigsmakten, men överfördes till Kungl Smålands artilleriregemente fr o m den 1 januari 1928, men då stod han som kapt**en** i armén. Han hade alltså ingen tjänst i regementet.

Första hälften av 1930-talet är depressionens och lågkonjunktrens tid. Anslagen till krigsmakten hölls på en så låg nivå som möjligt. Efter regementsnedläggningarna 1927 var också befordringsgångarna dåliga. Kapt

en Holmgren måste dock ha visat sig vara en duglig officer för den 16 augusti 1933 utnämndes han till **styresman för Carl Gustafs stads gevärsfaktori**. Styresmannen var fabrikschef. Någon gradmässig befordran innebar inte detta, Holmgren var fortfarande kapt**en**, men utnämndes till **major** i armén den 23 mars 1934.

Gevärsfabriken var också arméns utbildningsanstalt för blivande tygofficerare och tyghantverkare. Det var därmed föregångare till Tygförvaltningsskolan, senare Arméns tekniska skola.

Ute i Europa började saker hända. I Tyskland kom nationalsocialisterna till makten och krävde revansch för världskrigets nederlag och den orättvisa freden i Versailles. Den svenska nedrustningen efter 1925 års försvarsbeslut följdes nu av 1936 års försvarsbeslut med en viss militär återtagning och ny organisation. Till den nya organisationen hörde att **Fälttygkåren** bildades och till denna överfördes bl a officerarna vid **Artilleriets fabriker och tyganstalter**, dit Carl Gustafs stads gevärsfaktori räknades. Med inträdet i den nya personalkåren befordrades major Holmgren till **överstelöjtnant** den 1 juli 1937.

Enligt 1937-1938 års rulla hade han då också dekorerats med Svärdsorden, Vasaorden, Danska Dannebrogorden samt Norska S:t Olofs orden. Han invaldes i Kungl Krigsvetenskapsakademin 1940.

Andra världskriget började 1939 och därmed en omfattande upprustning i Sverige. Detta medförde en rejäl utökning av verksamheten i Eskilstuna, vilket också resulterade i att fabrikschefen därstädes utnämndes till **överste**

den 1 oktober 1941. Faktoriet var under denna tid "restricted area" med kulsprutetorn på taket och fotoförbud.

Ny organisation av försvarets fabriker tillkom med 1942 års försvarsbeslut. Carl Gustafs stads gevärsfaktori inlemmades i den nya civila organisationen Försvarets fabriksstyrelse. Personalen skulle vara civil men övergångsvis kvarstod tidigare militär och civilmilitär personal. Styresmännens titel ändrades till **överingenjör och fabrikschef**.

Tretton år som fabrikschef i Eskilstuna bör räcka, för den 1 januari 1947 tillträdde överste Holmgren som chef för materielvårdsbyrån vid Kungl Arméförvaltningens tygavdelning i Stockholm. Till denna befattning var också knutet att som **arméöveringenjör** handlägga arméingenjörernas personal- och utbildningsfrågor. Samtidigt var arméingenjörkårens bildande på gång och överste Holmgren förordnades att fr o m den 1 juli 1947 rekrytera och organisera kåren, vilken, som inledningsvis nämnts, tillkom den 1 juli 1948, varvid överste Holmgren utnämndes till personalkårchef. Han blev då civilmilitär med titeln **arméöverdirektör**, men var även fortsättningsvis överste i Fälttygkåren. Graden överste av 1. graden tillkom först 1972, men arméöverdirektören hade redan då, liksom övriga inspektörer, en högre tjänsteställning än övriga överstar, vilket utmärktes med ett par lagerkvistar under truppslagstecknet på kragen.

Ingen personalkårchef kan ensam leda en personalkår. I alla fall inte om man har en dubbelbefattning. En personkårsledning var därför inrättad i arméstaben, där arméöverdirektören hade ställning som **inspektör för teknisk fältreparationstjänst och teknisk motortjänst vid armén**. Arméns förste tekniske inspektör var etablerad.

I personalkårsledningen ingick armédirektören av 2. graden Stig I:son Hultman, arméingenjören av 1. graden Per Weiner samt arméingenjören av 2. graden Christian Grut. Den första personalkårstaben var inhyst i f d Positionsartilleriets lokaler på Storgatan. Materielvårdsbyrån, där arméöverdirektören var chef, låg vid artillerigården några kvarter därifrån. En något besvärlig situation, eftersom chef och stab tillhörde olika myndigheter.

Förutom personalledning, med rekrytering, utbildning, placering och befordringsärenden, som under den första tiden sköttes av armédirektör Hultman, så arbetade arméingenjör Grut tillsammans med tränginspektionen med mekanikerutredning. Det är en utredning som aldrig blir färdig. Den återkommer regelbundet ungefär vart tredje år. Ett annat pro-

jekt var att skriva SoldI Motor, den första tekniska instruktionen för armén.

Armédirektör Hultman fick snart andra uppgifter, varför han avlöstes av armédirektör Allan Ohlsson, som i sin tur avlöstes av armédirektör Gösta Cronvall, som blev personalledningen trogen intill sin pensionering 1973. Dag Allan Ohlsson var den förste tekniske arméattachén i Washington, en befattning som bemannades fram till 1992.

Även arméöverdirektör Holmgren fick andra uppgifter. Redan 1950 tog han tjänstledigt för att åt kung Faruk av Egypten organisera en vapenfabrik. Denna lät han bygga i grottor, som uppstått då sten togs till byggandet av pyramiderna. Där var det svalt och flygskyddat. Kung Faruk störtades vid en revolution 1952, vilken banade vägen för Nasser. Huruvida Holmgren fortsatte att tjänstgöra även under Nasser är okänt, men han kvarbodde i alla fall i Egypten, där han bl a på auktion efter kung Faruk köpte ett antal lyxbilar, som Christian Grut hjälpte honom att sälja i Sverige.

Det lär i Port Said finnas en staty, som president Nasser lät bygga som "segermonument" efter kriget mot Israel 1956, då även Storbritannien och Frankrike intervenerade för att skydda Suezkanalen. Segermonumentet består av en egyptisk soldat, som bär en kpist m/45.

Som överste i Fälttygkåren avgick Holmgren med pension 1951, men som arméöverdirektör först vid 65 års ålder. Han återkom dock aldrig i tjänst utan uppgiften som tillförordnad arméöverdirektör och tillika chef för materiellvårdsbyrån uppehölls fram till den 1 juli 1954 av armédirektören av 1. graden Arvid Öman.

Enligt 1959 års upplaga av Vem är det? var då Holmgren bosatt i Kairo samt styrelseordförande i AB Ljungmans verkstäder och Internationella gevärs AB i Malmö. Han var också f d ledamot av kyrkofullmäktige och – råd av domkapitlet i Strängnäs. En bror var prost i Sigtuna.

Arvid Öman

föddes den 17 april 1896 och dog den 12 april 1957.

Han startade sin militära bana vid Fälttelegrafkåren och blev **fänrik i Fortifikationens reserv** den 31 december 1917. Officerare och underofficerare vid ingenjörsförbanden och Fälttelegrafkåren tillhörde vid den tiden Fortifikationen. Därefter avlade han civilingenjörsexamen vid

Kungl Tekniska Högskolans fackavdelning för elektroteknik och utnämndes till **löjtnant** i Fortifikationens reserv den 10 februari 1922.

Arvid Ömans första anställning i försvaret var som laboratorieingenjör vid Fälttelegrafkårens tygverkstäder vid Lilla Frösunda i Solna, där han startade och organiserade en radioverkstad.

Han blev där pionjären vad gällde att konstruera och tillverka radiomateriel för arméns behov.

Den 12 november 1926 anställdes han som **radioingenjör** vid Kungl Arméförvaltningens fortifikationsdepartements materielbyrå, en civilmilitär befattning inom Fortifikationen. Han befordrades till **elektroingenjör av 1. graden** den 1 oktober 1930. Vid omorganisationen av Kungl Arméförvaltningen 1936 sammanslogs artilleridepartementet och fortifikationsdepartementet till tygdepartementet. Öman placerades då på 2. materielbyråns signalavdelning. Då **Fälttygkåren** bildades 1938 blev Öman **tygingenjör av 1. klass**. Samtidigt var han sedan den 13 november 1936 **kapten** i Fortifikationens reserv och från den 1 juli 1937 i förutvarande Fortifikationens reserv, men överfördes senare till Signalregementets reserv.

1936 års försvarsbeslut medförde en viss upprustning av försvaret och inte minst gällde detta radiomateriel. Anskaffningen intensifierades med krigsutbrottet 1939 och beredskapsåren. Arvid Öman som arbetade med dessa problem vid Arméförvaltningen tjäntgjorde förmodligen också en hel del som reservofficer vid Signalregementet under denna tid. Det var en lämplig kombination för att få erfarenhet av materielen under fältförhållanden

Enligt 1943 års försvarsbeslut omorganiserades åter Kungl Arméförvaltningen. Tygdepartementet blev Tygavdelningen och för Arvid Öman innebar det att han blev chef för radiosektionen i signalmaterielbyrån. Den 1 januari 1947 fick han **majors tjänsteklass** i Fälttygkåren, och radiomaterielsektionen blev radiosektionen.

Då Arméingenjörkåren bildades den 1 juli 1948 var Arvid Öman en av de fem tygingenjörer som överfördes till Arméingenjörkåren från Fälttygkåren. Han blev då **armédirektör av 1. graden**.

Ett år senare, eller den 15 maj 1949 började armédirektör Öman som chef för signalmaterielsektionen vid materielvårdsbyrån, där arméöverdirektören var chef. Då denne tog tjänstledigt för uppdraget i Egypten blev Arvid

Öman tjänsteförättande chef för materielvårdsbyrån och tjänsteförättande arméöverdirektör. En befattning han innehade till den 1 juli 1954, då han blev chef för materielinspektionen. Den befattningen innehade han sedan till sin död 1957.

Armédirektör Öman var riddare av Vasaorden samt innehade Finska Frihetsskorset av 3. klass med svärd. Den sistnämnda utmärkelsen fick han troligen då han 1937 tillsammans med konstruktören tygingenjör (sedermera armédirektör) Hilding Björklund var i Finland och demonstrerade den nykonstruerade radiostationen 10 W Br. Finnarna blev så förtjusta i den att de beslöt att köpa 100 stycken. Dessa tillverkades vid Signalregementets radioverkstad i Frösunda. Då beställningen var klar för leverans i maj 1939 brann hela fabriksanläggningen upp. Sabotage misstänktes trots all sekretess runt tillverkningen.

“En omorganisation av försvarets centrala förvaltning var högaktuell i början av 1950-talet. Efter flera års utredning beslöt 1954 års riksdag, att en omorganisation skulle ske den 1 juli 1954. Detta beslut kom att bli av stor betydelse för arméingenjörerna. Personalkårledningen överfördes från arméstaben till den nybildade Armétygförvaltningens verkstadsavdelning. Arméöverdirektören, tillika chef för verkstadsavdelningen, blev byråchef Bo Ehnбом.” Citat ur Gösta Cronvalls Arméingenjörerna. Med skiljandet från arméstaben upphörde också inspektörstiteln.

Bo Karl Georg Ehnбом

föddes den 28 mars 1899 i Örtofta, Malmöhus län, som son till ingenjör Harald Ehnбом och Lilli född Simmons. Han avlade en fil kand i Lund 1921 och blev 1925 civilingenjör vid Kungl Tekniska Högskolans fackavdelning för elektronik.

Under åren 1926 till 1941 var han laboratorieingenjör vid Platen-Munters Refrigerating System AB i Stockholm. Det var Baltzar von Platen d y och Carl Munters, som uppfann kylskåpet. Den uppfinningen exploaterades sedan av Electrolux. von Platen, Munters och Ehnбом var samtida vid

KTH, vilket torde ha bidragit till Ehnboms anställning i företaget. Det är alla kända uppgifter om Ehnbom från den tiden.

Med krigsutbrottet och beredskapen under andra världskriget uppkom ett behov av kvalificerade ingenjörer i staber och vid fältförbanden. En upp- rustning hade som tidigare nämnts beslutats av 1936 års riksdag. Ett nytt truppslag hade därvid börjat frigöra sig från artilleriet – luftvärnet. Den terrorbombning, som hade demonstrerats under spanska inbördeskriget skrämde civilbefolkning och politiker. Då andra världskriget började med Tysklands anfall på Polen och Sovjets mot Finland 1939, aktualiserade än mer en stor satsning på luftvärn. Nya luftvärnsautomatkanoner, central- instrument, strålkastare och lyssnarapparater tillfördes. Luftvärnsförband förlades till de större städerna, viktig krigsindustri, flygfält och hamnar.

Redan 1926 hade Stockholms luftvärnsförening bildats. Dess målsättning var att utbilda frivillig luftvärnspersonal och befäl. I samband med ovan relaterade händelser under slutet av 1930-talet utökades medlemsantalet och verksamheten kraftigt. Förberedelser gjordes för att försvara Stock- holm med luftvärn, och redan i september 1939 fanns organiserat luftvärn i Stockholm, som kunde fungera tack vare frivilliga insatser.

Bo Ehnbom bör redan tidigt ha engagerat sig i föreningens verksamhet, eftersom han i mars 1940 är **finlandsfrivillig löjtnant** och chef för ett svenskt 7,5 cm luftvärnsbatteri i närheten av Åbo, enligt luftvärnets histo- ria. Engagemanget i Finland varade knappt två månader. Sedan slöts va- penstilleståndet. För denna insats erhöll Ehnbom Finska minnesmedaljen. Han innehade också Stockholms luftvärnsförenings guldmedalj.

Hemkommen till Sverige fortsatte Ehnbom att verka inom Stockholms luftvärnsförsvar. Han kan också ha varit drivande då det gällde att rekry- tera och utbilda civilingenjörer till luftvärnsingenjörer. Själv blev han 1941 **kontraktanställd arméingenjör** vid Stockholms luftvärnsregemente, och 1944 kom han till den nyinrättade luftvärnsavdelningen vid arméstaben som civilmilitär **luftvärnsingenjör**. Från den 1 oktober 1946 återfinns han också som lärare vid Artilleri- och ingenjörhögskolan i materiellära m m.

Från den 1 april 1947 är Ehnbom knuten till Kungl Arméförvaltnings tyg- avdelning som chef för specialtekniska sektionen vid vapenbyrån. Han tituleras då **förste arméingenjör**. Vilken grad det var är för författaren okänt, men då arméingenjörkåren bildas 1948 blir han genast **armédirektör av 1. graden**. D v s överstelöjtnant.

Han invaldes som ledamot av Krigsvetenskapsakademin 1949, och den 1 oktober 1951 blir han chef för 1. vapenbyrån

Vid den tidigare nämnda omorganisationen av Arméförvaltningen 1954 blir Ehnбом **arméöverdirektör** och chef för verkstadsavdelningen.

Personalkårledningen överfördes samtidigt till verkstadsavdelningen från arméstaben. Denna benämndes Aöd expedition och chef för denna var armédirektören av 1. graden Gösta Cronvall. Förutom det vanliga personaladministrativa arbetet i staben var frågan om utbildning av värnpliktiga arméingenjörer och organiserandet av reservanställning för arméingenjörer aktuell efter riksdagsbeslut 1953. Härför inrättades en arméingenjörkadettskola, först i Linköping, sedan Strängnäs och slutligen i Stockholm. Det var också möjligt för förtidsavgångna arméingenjörer att ta reservanställning. Tyvärr upphävdes reservanställningsmöjligheten av både värnpliktiga och f d aktiva redan 1958.

Ett annat stort problem för kårledningen var konkurrensen från den civila industrin. Rekrytering av arméingenjörer gick rätt bra, men att sedan behålla dem var värre. Detta på grund av löneläget. Framförallt gällde detta civilingenjörerna.

I december 1957 avgav den utredning, som tillsatts som en följd av 1954 års beslut angående försvarsförvaltningarnas organisation och personalkårer, sitt betänkande. Detta kom att utgöra grund för proposition och riksdagsbeslut 1958. Beslutet kan sammanfattas sålunda:

1. Arméingenjörkåren skulle sammanslås med mästar- och teknikerpersonalen i tygstaten till en ny teknisk kår benämnd **Tygtekniska kåren**.
2. Flertalet av arméingenjörtjänsterna vid Armétygförvaltningen omvandlades till civila tjänster, förutom vid verkstadsavdelningen och materielinspektionen. Konsekvensen härav får vi se senare i denna berättelse.
3. Grundläggande kompetenskrav för arméingenjörer skulle vara teknisk gymnasieingenjörsexamen. Tidigare var kravet civilingenjörkompetens.

Arméöverdirektören blev fr o m den 1 oktober 1958 **chef för Tygtekniska kåren**. Den nya personalkåren omfattade drygt 1400 man. Arméingenjörkåren bestod endast av ca 80 man. En personalkårsledning inrättades i verkstadsavdelningen, för att i första hand handlägga mästar- och teknikerpersonal. Chef för personalkårledningen var övertelöjtnanten vid pansartrupperna Hammarström.

Arméingenjörerna handlades av Gösta Cronvall, som var chef för centralsektionen, tillsammans med arméöverdirektören. Alla tillsättningar, befordringar m m föredrogs för Chefen för armén och beslutades av Kungl Maj:t i konselj.

Arméöverdirektör Ehnбом engagerade sig mycket i att modernisera utbildningen till armétekniker, samt att dessa skulle få en bättre lön. Detta gjorde han bl a genom att avsäga sig allt ansvar för materielens underhåll och vård till dess att statsmakterna beslutade om en förbättring. Denna kom också genom 1960 års mekanikerutredning, vilken finns beskriven i Arméns tekniska officerares historia.

Den 1 april 1964 pensionerades Ehnбом varvid han utnämndes till civilmilitär generalmajor i generalitetets reserv. Ehnбом var kommendör av Nordstjärneorden och riddare av Vasaorden.

Carl-Gustaf Bore Regårdh

föddes den 25 mars 1921 i Helsingborg som son till direktör Carl Regårdh och Lilly född Ohnell.

Han började sin militära bana vid Kungl Karlskrona kustartilleriregemente och blev **fänrik i kustartilleriets reserv** den 1 september 1944 inom utbildningslinjen luftvärnsartilleri.

Därefter följde studier vid Kungl Tekniska Högskolans fackavdelning för maskinteknik i Stockholm, där han avlade civilingenjörsexamen 1948.

Sin första anställning i armén fick han den 1 juli 1949 med placering som regementsvapeningenjör vid Göteborgs luftvärnskår och utnämning till **arméingenjör av 2. graden**. Som sådan hade han **löjtnants tjänstegrad**. Redan den 11 april 1950 fick han placering vid arméstabens luftvärnsavdelning i Stockholm och utnämndes till **arméingenjör av 1. graden (kaptens tjänstegrad)** den 1 oktober 1951, då han också blev lärare vid Artilleri- och ingenjörofficerskolan.

Han kom sedan till Kungl Arméförvaltningens tygavdelning, där han var placerad i eldledningssektionen på 1. vapenbyrån. Där började han den 1 oktober 1953.

Från den 1 oktober 1956 till den 30 september 1962 tjänstgjorde han i Washington som biträdande arméattaché, en tjänst som innehades av arméingenjörer. Under den tiden befordrades han (den 1 april 1958) till **armédirektör av 2. graden**.

Hemkommen till Sverige blev det åter tjänst vid Kungl Arméförvaltningen, men nu som byrådirektör. Ovan har det nämnts att fr o m den 1 juli 1958 kunde man ej ha civilmilitär befattning vid andra avdelningar än verkstadsavdelningen och materielinspektionen. Regårdh var då tvungen att ta avsked från sin civilmilitära tjänst. Det gick ej heller att inträda i TygK reserv. Den vägen var ej öppen för arméingenjörer enligt 1958 års riksdagsbeslut. Regårdh blev sålunda **värnpliktig civilmilitär major**. Men det skulle han inte vara länge. Redan året därpå började man söka efter lämplig efterträdare till arméöverdirektör Ehnбом.

Den 1 april 1964 utnämndes byrådirektören Carl-Gustaf Regårdh till **arméöverdirektör** och chef för verkstadsavdelningen.

Verkstadsavdelningen var huvudman för arméns verkstäder. Dessa var indelade i första klassens verkstäder vid tygstationerna, andra klassens verkstäder vid materieltunga förband och garnisoner samt förbandsbundna verkstäder. På intiativ av arméöverdirektören gjordes försök med en sammanslagning av alla verkstäder i södra militärområdet. Verkstadskostnader har alltid en tendens att skjuta i höjden. En rationalisering av verkstadsdriften var nödvändig för att få håll på kostnaderna. De förbandsbundna verkstäderna t ex, hade inte någon uppföljning alls över vad reparatio- nerna vid de egna verkstäderna kostade. Försöken slog väl ut och 1966 infördes regionala verkstadsförvaltningar med armédirektörer som chefer.

Det blev sedan åter en stor omorganisation av Kungl Arméförvaltningen, då denna slogs ihop med övriga försvarsgrenars förvaltningar den 1 juli 1968. Den nya myndigheten, **Försvarets materielverk** – FMV – var civil och direkt underställd regeringen.

FMV bestod då av fyra materielförvaltningar samt så småningom en gemensam huvudavdelning med placering i Karlstad. Dit förlades den försvarsgrensgemensamma verkstadsavdelningen. Arméöverdirektören blev i stället chef för den nyinrättade underhållsavdelningen inom FMV-A.

Inom underhållsavdelningen inrättades en TygK-Utbildningssektion med armédirektören av 1. graden Gösta Cronvall som chef. Till Cronvalls hjälp med personaltjänst m m tjänstgjorde sedan den 1 oktober 1966 armédirektören av 2. graden Gunnar Barkerud. Utbildningsfrågorna handlades av arméingenjören av 1. graden Bo Norlin. Dessutom tjänstgjorde yngre arméingenjörer till och från vid sektionen samt några damer som sekreterare och registerförare. En tjänst hade också inrättats för en förste tygverkmästare att biträda Barkerud med handläggning av mästar- och teknikerpersonal. Den förste på denna post var Allan Jansson.

En speciell rekryteringshandläggare anställdes också, förste armétekniker Villy Plahn.

Tjänsteställningsreformen 1972 var ett annat projekt, som TygK expedition hade att handlägga.

Denna reform stämde dåligt för den civilmilitära personalen och deras civilmilitära titlar och militära tjänsteklasser. Kompaniofficersförbundet försökte övertala arméöverdirektören att i stället genomgående använda militära titlar, men detta vägrade han bestämt. Trycket från kompaniofficersförbundet lättade, då deras medlemmar fick titlarna arméverkmästare och förste arméverkmästare i stället för tyghantverkare, förste tyghantverkare och förste tygverkmästare.

Arméöverdirektören ville ha en gemensam teknisk skola för alla arméns teknikgrenar, alltså en sammanslagning av Tygförvaltningsskolan i Sundbyberg, mekanikerskolan vid Arméns stabs- och sambandsskola i Uppsala samt Arméns radar- och luftvärnsmekanikerskola i Göteborg. En lokalisering av denna **Arméns tekniska skola** utreddes. Arméöverdirektören förordade Södertälje och en samlokalisering med Ing 1. Denna utredning råkade bli hopblandad med regeringens förslag till utlokalisering av statliga myndigheter från Stockholm. Regeringens förslag var Östersund. Arméöverdirektören protesterade bestämt. Han gjorde flera utredningar, som alla pekade mot att Östersund var det sämsta alternativet. Men förgäves, det blev Östersund.

OLLI – organisation lägre regional och lokal instans, var en stor omstrukturering av armén, vilken hade stor betydelse för materieltjänsten vid förbanden. TygK expedition var givetvis med i försöken och förhandlingarna om tjänster och löner för den tekniska personalen. Det innebar ett stort lyft för TygK, men som lokalt också var omskakande och satte många sinnen i brand.

Medbestämmande vid tjänstetillsättningar, omorganisationer och därmed omplaceringar av personal var också en nyhet. Därför inrättades TygK befodringsnämnd för de olika personalkategorierna, ingenjörer, mästare och tekniker. Ordförande för befodringsnämnderna var ovan nämnde armédirektören av 1. graden Christian Grut. I nämnden ingick personalrepresentanter och ledamöter ur TygK expedition. Nämnden var inte beslutande utan alla ärenden föredrogs sedan för arméöverdirektören, som fastställde nämndens förslag.

Armédirektör Gösta Cronvall avgick med pension den 1 april 1974 och efterträddes som stabschef av armédirektören av 1. graden Gunnar Barkerud. Som dennes efterträdare och chef för personalenheten tillträdde armédirektören av 2. graden Lars Bjerde.

Arméöverdirektören var tillsatt på sexårsförordnanden. Den 1 april 1976 hade Carl-Gustaf Regårdh suttit två perioder. Det fanns en regel att den som suttit två perioder och fyllt 55 år kunde erhålla pension. Regårdh fyllde 55 år den 25 mars 1976, varför han kunde gå med pension, vilket han också utnyttjade och övergick till privat verksamhet. Detta skedde lite hastigt så någon klar efterträdare fanns inte, men efter en del sökande föreslogs överingenjören vid FMV Börje Gahnberg. Regårdh blev den siste med titeln arméöverdirektör.

Börje Hilmer Gahnberg

föddes den 28 januari 1923 i Sollentuna, Stockholms län, som son till järnvägstjänsteman Hilmer Gahnberg och Elsa född Holmgren. Han avlade ingenjörsexamen 1943 och gjorde sin värnplikt vid Kungl Södermanlands pansarregemente i Strängnäs, där han blev **fänrik i pansartruppernas reserv** den 1 september 1946.

Efter en tid som utvecklingsingenjör vid Separator anställdes han som ingenjör vid Kungl Arméförvaltningens fordonsbyrås pansarsektion, där han blev byråingenjör den 1 september 1948. Han sökte och blev antagen

som **arméingenjör** den 1 oktober 1951 med bibehållen placering. Ett projekt under den tiden var försök med djupvadning av stridsvagnar.

En arméingenjör kan inte enbart tjänstgöra vid FMV utan måste också tjänstgöra vid förband, vilket Börje Gahnberg gjorde som regementsingenjör vid Kungl Skaraborgs pansarregemente i Skövde från den 1 augusti 1954, då han också blev **arméingenjör av 2. graden**. Under den tiden inköptes stridsvagn 81 Centurion, som P4 utrustades med. Börje Gahnberg fick därför åka på kurs till England och sedan övervaka lossningen av stridsvagnarna i Karlstads hamn, varefter de fördes till Skövde. Den 1 april 1958 befordrades han till **arméingenjör av 1. graden**, kaptens tjänstklass.

För att öka skyddet för pansartruppernas följeinfanteri behövdes pansarbandvagnar. Börje Gahnberg kallades därför tillbaka till Kungl Armétygförvaltningen för att utveckla en svensk sådan. Prototypen, armoured personnel carrier, fanns i USA, dit Gahnberg for för studier. Ett exemplar inköptes också, som nu finns på pansarmuséet i Axvall. Resultatet blev först en ombyggd stridsvagn som benämndes pansarbandvagn 301, och sedan en nyttillverkad vagn, pansarbandvagn 302, som började levereras 1964.

Den ovan nämnda omorganisationen av Armétygförvaltningen till ett civilt verk, gjorde att Gahnberg fick ta avsked som arméingenjör för att bli **byråingenjör** och sedan från 1 juli 1962 **byrådirektör** vid stridsfordonssektionen.

Nya uppgifter väntade. Kontrollsektionen vid fordonsavdelningen behövde en ny chef. Gahnberg antog utmaningen och blev därmed **avdelningsdirektör** från den 1 maj 1964. Kontroll innebar kvalitetsstyrning, vilket kom att mycket styra Gahnbergs verksamhet framöver. Han blev medlem av både Svenska Förbundet för Kvalitet och internationell motsvarighet. Detta gjorde att han fick ta itu med än större uppgifter inom FMV armématerieförvaltning. Nu som **överingenjör** och chef för kontrollplaneringen. Detta skedde den 1 oktober 1971.

Ovan nämndes att Carl-Gustaf Regårdhs pensionsavgång skedde väl hastigt. Han frågade då Börje Gahnberg om han var intresserad att ta över efter honom, vilket Gahnberg accepterade, varför han den 1 april 1976 återinträdde i Tygtekniska kåren, men nu som chef och **armédirektör av 1. graden**. Titeln arméöverdirektör lät inte regeringen honom få. Han blev också chef för underhållsavdelningen. Då Gahnberg blev C TygK (hitintills hade chefen alltid benämnts Aöd) var han **värnpliktig civilmilitär**

kapten. Med den nya värdigheten fick han överstes av 1. graden tjänsteklasse.

Börje Gahnberg tillämpade en annan ledarstil än tidigare chefer. Den gamla auktoritära befälsföringen var borta. En ledigare och kamratligare anda kom att genomsyra organisationen och därmed arbetsglädjen. Nu var detta inte bara Gahnbergs förtjänst, hela samhället höll på att förändras i den riktningen.

Mycket av Gahnbergs tid gick åt till underhållsavdelningen och dess speciella problem. TygK stab (vars officiella namn inom FMV var personal- och utbildningskontoret – FMV-A:UU) hade under Gunnar Barkeruds ledning blivit en effektiv organisation, som tog grepp om hela Tygtekniska kåren. Tidigare hade TygK ledning dålig information om var den tekniska personalen var placerad både i freds- och krigsorganisation. Före förbandsbesök t ex tillskrev staben förbandet och begärde in upplysning över vilken teknisk personal som var placerad där. Detta problem löstes genom att C TygK blev rullkortsförande och krigsplacerande myndighet. För krigsplacering anställdes förste armétekniker Sigvard Andersson och senare kom förste arméverkmästare Gösta Carlsson till staben för att göra en rulla över all personal. Han fick sedan hand om placering av mästare och tekniker, medan förste arméverkmästare Allan Jansson svarade för Kårordern och de reservanställdas tjänstgöring. Allan Jansson gick med pension 1979 och efterträddes av förste arméverkmästare Sven Bertilsson. Sigvard Andersson fick en tjänst vid FRA och efterträddes först av arméverkmästare Anders Högberg och från 1978 av förste arméverkmästare Johan Gustafsson.

Knappt hade tjänsteställningsreformen 1972 genomförts förrän statsmakterna började skissera på en ny befälsordning. Nu skulle den gamla tanken om enhetsbefäl genomföras. Tidigare hade 1960 års befälsutredning och tjänsteställningsutredningen varit enmansutredningar. Den nya befälsordningen skulle däremot utredas inom linjeorganisationen. Riksdagen gav riktlinjer, som sedan de centrala staberna fick arbeta efter och sammanjämka. C TygK var inte inkopplad från början, men kom efter påtryckning från Börje Gahnberg senare med i utredningen om den tekniska personalens anpassning till NBO, som den nya befälsordningen kom att kallas.

Armédirektören av 2. graden Bo Norlin gick med pension 1978 och efterträddes som chef för utbildningsenheten av armédirektören av 1. graden Leif Jidborg. Armédirektörerna Lars Bjerde och Leif Jidborg blev de som i realiteten kom att driva den tekniska personalens utveckling och utbildning mot NBO. Enligt utredningsdirektiven skulle den civilmilitära perso-

nalen bli militär. Det var där som problemen kom in. Hur anpassa denna militärt begränsat utbildade personal att bli officerare. Den tekniska fackutbildningen var det inget fel på, men att föra krigsförband, som motsvarade den militära graden, var denna personal ej utbildad för, förutom vid reparations- och verkstadsförband. Detta kom sedan att lösas genom olika övergångsutbildningar.

Den 1 oktober 1981 lämnade Gunnar Barkerud staben för att bli chef för Arméns tekniska skola. Ny stabschef blev armédirektören av 1. graden Jan Quant. Redan inom ett år övergick han till civil tjänst som verkställande direktör för Bärningskåren. Han efterträddes av armédirektören av 1. graden Åke Olsson. Lars Bjerde blev biträdande arméattaché i Washington den 1 juli 1981 och efterträddes av armédirektören av 1. graden Gunnar Persson.

NBO genomfördes den 1 juni 1983. Detta hade föregåtts av en mycket hektisk tid för TygK stab. Till det datumet skulle all personals utnämning i högre grad vara genomförd. Tjänsteställning för de olika kategorierna arméingenjörer, arméverkmästare och armétekniker skulle vara anpassad. Detta gällde också de som tjänsteförenade samt reservbefälet. Alla sådana problem som uppstod var inte reglerade av Chefen för armén utan fick beslutas av Chefen för tygtekniska kåren. Vad kåren skulle heta i framtiden var också en fråga vars beslut dröjde. Arbetsnamnet var **Arméns Tekniska Kår**, men beslut från regeringen dröjde i det längsta. Först i maj månad blev det klart och översten av 1. graden Börje Gahnberg blev **Chef för arméns tekniska kår - C ATK**. I samband med införandet av NBO ändrades också mycket annat inom personalhanteringen.

C TygK var en myndighet, som upphörde den 1 juni 1983. C ATK med stab blev en del av arméstaben, men även fortsättningsvis lokaliserad till FMV och Sandhamnsgatan 51. Tidigare var chefen för sektion III i arméstaben ställföreträdande kårchef. I fortsättningen skulle det vara den främste officeren vid Kårchefens verksamhetsställe, vilket tolkades som stabschefen.

Inom Försvarets materielverk fanns planer på att sammanslå kontrollavdelningarna vid huvudavdelningarna för armé- marin- och flygmateriel. Chef för den tilltänkta avdelningen blev Börje Gahnberg. Den nya stora kvalitetsavdelningen skulle inrättas från den 1 juli 1984 men redan ett år tidigare frikopplades Börje Gahnberg från underhållsavdelningen för att organisera den nya kvalitetsavdelningen. Han behöll dock chefskapet över Arméns tekniska kår. Ett arbete som han satte stort värde på. Det visade

sig snart vara en dålig kombination. Chef för ATK och chef för underhållsavdelningen hörde ihop, varför Börje Gahnberg avgick till förmån för översten av 1. graden Håkan Linde, som tillträdde som C ATK från den 1 april 1985.

Börje Gahnberg var sedan chef för kvalitetsavdelningen i ytterligare några månader varpå han förordnades som chef för inköpsavdelningen, som ingick i Kommeriella huvudavdelningen inom FMV. Han fick snart utökade uppgifter, eftersom chefen för huvudavdelningen var svårt sjuk. Börje Gahnberg utnämndes till chef för huvudavdelningen och till **generalmajor** den 1 maj 1987.

Generalmajor Börje Gahnberg avgick ur aktiv tjänst den 31 mars 1989.

Mellan åren 1984 – 1988 var han ordförande i Svenska Förbundet för Kvalitet. Han var ledamot i Svenska Nationalkommittén för Kvalitet samt Vice President i European Organisation for Quality.

Han var 1988 –1989 ledamot av de av regeringen tillsatta särskilda delegationerna för samarbetet inom försvarsområdet mellan Sverige och USA samt mellan Sverige och Australien. Han var också ordförande i FMV:s särskilda grupp för samarbete mellan Sverige och Kanada.

Nils Erik Håkan Linde

föddes den 17 februari 1939 i Lund som son till överläkare Erik Linde.

Han avlade först studentexamen i Kalmar, där han växte upp, samt sedan ingenjörsexamen vid Högre Tekniska Läroverket i Karlskrona. Den militära banan började han vid Skånska trängregementet i Hässleholm som uttagen till värnpliktig arméingenjör. Utbildningen härför var vid arméingenjörskadettskolan vid Tygförvaltningsskolan i Sundbyberg.

Han anställdes därefter som **arméunderingenjör** vid Tygtekniska kåren den 1 mars 1964 och fick sin första placering som motoringenjör vid Skånska luftvärnsregementet i Malmö.

Arméingenjör med löjtnants tjänsteklass blev han efter ett år, alltså den 1 mars 1965. Efter ytterligare ett och ett halvt år som motoringenjör kom han till miloverkstaden i Hässleholm som driftingenjör. Där blev han kvar till i november 1968, då han kommenderades till Kungl Armétygförvaltningens driftbyrå vid verkstadsavdelningen. Där utnämndes han till **arméingenjör av 1. graden** den 1 februari 1969.

Även Håkan Linde drabbades av att ej få ha civilmilitär tjänst vid KATF, trots att han var vid verkstadsavdelningen. Där fick nämligen endast finnas ett visst antal civilmilitärer. Eftersom Håkan Linde trivdes med arbetsuppgifterna, blev han tvungen att ta en civil tjänst som **byråingenjör**, en tjänst som han kunde förena med sin civilmilitära tjänst, varför han stod kvar i rullorna med arméöverdirektören som chef. Detta var den 1 maj 1969. Redan efter ett par månader blev han **byrådirektör**.

Biträdande arméattaché i Washington är en bra språngbräda för en blivande teknisk inspektör. Det hade Regårdh varit. Mellan den 1 oktober 1972 och den 1 juli 1977 bodde Håkan Linde med familj i USA. Under den tiden, den 1 mars 1976, fick han **majors tjänsteklass** och redan den 1 oktober samma år **överstelöjtnants tjänsteklass. Armédirektör av 1. graden** blev han vid tillsättningen i USA. Tjänsteklassen major bestämdes av antalet tjänsteår (12 efter utnämning till fänrik) medan överstelöjtnants tjänsteklass var en urvalsutnämning.

Hemkommen till Sverige blev det åter tjänst vid Försvarets materielverk. Denna gång som sektionschef för underhållsavdelningens driftbyrå. Där hade han bl a ansvaret för byggnationer av verkstäder, motorvårdsanläggningar och lokaler för förbandens tekniska befäl. Det stod dock inte på förrän det åter var dags för en befordran. Denna gång till **överstelöjtnants med särskild tjänsteställning tjänsteklass**. Det var den 1 oktober 1980, men det märktes varken på axelklaffen eller i plånboken.

Chef för driftbyrån var Christian Grut, som avgick med pension den 1 april 1981. Till hans efterträdare utnämndes Håkan Linde, som därmed blev **överingenjör och byråchef**, men med bibehållen civilmilitär status.

Som ovan nämnts fick Börje Gahnberg andra uppgifter, varför en ny chef tillsattes för underhållsavdelningen. Rätt gissat, det blev Håkan Linde. Som **avdelningschef** har man vid FMV titeln **teknisk direktör**. Det utnämndes Håkan Linde till av regeringen fr o m den 1 april 1983. Fortfarande med civilmilitär status, men fr o m den 1 juni militär. Han fick dock vänta till den 1 oktober innan han utnämndes till **överste** och ytterligare ett år, eller den 1 oktober 1984 innan han utnämndes till **överste av 1. graden**.

Översten av 1. graden Börje Gahnberg hade som nämnts ovan fått andra uppgifter inom FMV. Han behöll dock chefskapet över ATK en tid. Den 1 april 1985 utnämndes Håkan Linde till **Chef för Arméns tekniska kår**.

NBO var genomfört, men mycket arbete återstod med övergångsutbildningar, anpassning till ny militär skolform med Krigsskolan-Karlberg och militärhögskola. Utbildningar som den tekniska personalen inledningsvis hade svårt att acceptera.

Ett av Håkan Lindes första initiativ var att med delar av staben besöka samtliga staber, förband, skolor och verkstäder där någon ATK-officer var placerad. Det blev mycket uppskattat. Det hade tidigare ingen kårchef företagit sig. Håkan Linde kom på besök till flera förband där den tekniska personalen aldrig hade träffat sin kårchef mer än som examensförrättare vid TygS. En vanlig fråga som personalen då ställde var hur framtiden skulle arta sig för dem. De hade svårt att acceptera den nya rollen för tekniska officerare. De var vana att vara avhjälpare tekniker i stället för vad som senare kom att kallas tekniskt stöd. En annan fråga var den besvärande vakanssituationen, som ofta berodde på dåliga löner. Det kom att bli en hjärtesak för Håkan Linde, förbättrad rekrytering och särskilda löne-medel för tekniska officerare. Föresatser som båda lyckades!

Inom staben skedde flera förändringar. Överstelöjtnant Åke Olsson blev chef för materielinspektionen den 1 oktober 1985 och efterträddes av överstelöjtnant Jan Sandin. Chefen för personalenheten, armédirektören av 1. graden Gunnar Persson, efterträddes av armédirektören av 1. graden Jan Edelswärd den 1 augusti 1982. Han i sin tur efterträddes den 1 januari 1984 av major Leif Jidborg.

Med Leif Jidborg inleddes datorisering av personalhanteringen vid staben. Först med en ABC 800, som programmerades i Basic, och senare lite kraftfullare datasystem. Med dessa datasystem underlättades personalhanteringen betydligt. Med all personal i databas gick det att skriva ATK rulla, bemanningsplan, tjänstemeddelanden och att dra ut listor i alla möjliga skärningar.

Arméchefen generallöjtnant Erik G Bengtsson hade myntat begreppet "allt för krigsförbanden". Med Försvarmaktsutredning 88 (FU 88), Försvarsdepartementets Personal och ekonomiutredning (PEU) samt Verksamhetsidé 90 (Vi 90) gavs riktlinjer för hur arméchefens idé skulle se ut i verkligheten. Krigsförbandscheferna skulle ges ett större ansvar. Armén skulle krigsorganiseras och kaderbemannas i fred. För att detta skulle vara möj-

ligt kunde inte de gamla personalkårerna finnas kvar, eftersom krigsförbandscheferna också skulle ha det fulla personalansvaret. Arméns tekniska kår skulle därmed upphöra. Kårchefen försökte på alla sätt tala utredningsmannen från försvarsdepartementet till rätta, men förgäves. ATK skulle upphöra från den 1 februari 1990. Därefter fick Håkan Linde kallas **Chef för Arméns tekniska officerare** intill den 1 juli 1991. Då skulle verksamheten som personalkårstab vara helt avslutad.

Ny stabschef från den 1 april 1988 var major Kurt Svensson. Den förste generalstabsofficeren på den posten. Överstelöjtnant Jan Sandin hade då blivit byråchef vid underhållsavdelningen. Kurt Svensson var den som fick gripa tag i avvecklingen av staben.

Underhållsavdelningen var inte bara ATK stab. Övrig verksamhet präglades av evinnerliga omorganisationer, minskade personalramar och ökade arbetsuppgifter. Försvarskostnaderna ökade, men statsmakternas anslag till försvaret ökade inte i samma omfattning. Några kostnader som markant ökade var, förutom personalkostnader, materielunderhållet. För att komma till rätta med reparationskostnader på fordon infördes FUKA, fordonsunderhållskostnadsanalys. Med det ville man få ett nytt kostnadsmedvetande bland både värnpliktiga och befäl. De var alla uppväxta med köp, slit och slängmentaliteten.

Armén hade gått in i dataåldern. Det ena datasystemet efter det andra såg dagens ljus. Men hela tiden låg mjukvaran efter hårdvaran. Ett stort projekt var DAMU, Datastött ledningssystem för materielunderhåll, som tog flera år att utveckla. Ett annat system var ARGUS för uppföljning av reparationer på eldhandvapen mm mm.

Kostnadsutvecklingen på krigsmateriel sköt kraftigt i höjden. Några större nyinköp var inte möjligt utan armén tvingades att behålla och modernisera den materiel man hade. Därför byggdes exempelvis de gamla stridsvagnarna om, vilket kallades REMO – renovering och modifiering.

Bl a förbättrades stridsvagn 103, för att bara några år senare utgå ur organisationen.

Vid beställning av ny materiel var underhållsanalys viktig. Ett nytt synsätt var LCC – Life Cycle Costing.

Den 1 juli 1991 skulle armén genomföra en stor omorganisation. Truppslagscentra inrättades, fördelnings- och brigadstaber organiserades och kaderbemannades. Samtidigt skedde stora internationella förändringar.

Warszawapakten upplöstes, Berlinmuren föll, kommunismen störtades i de flesta länder och Sovjetunionen upphörde. Då fick Sverige för sig att krigsorganisera armén. Marinen och flygvapnet var i realiteten redan krigsorganiserade

För Chefen för Arméns tekniska officerare innebar det att funktionen för materielunderhåll i fred, kris och krig, samt ett visst personalansvar för Arméns tekniska officerare, flyttade till Östersund och sammanslogs med Arméns tekniska skola. En ny myndighet med namnet Arméns materielunderhållscentrum tillkom. Staben i Stockholm upphörde. Håkan Linde föredrog då av personliga skäl att stanna kvar i Stockholm och vid Försvarets materielverk. En ny efterträdare fick utses. Valet föll då på chefen för Arméns tekniska skola. Överste Gunnar Barkerud var pensionerad sedan den 1 oktober 1988 och hans efterträdare var överste Harry Johansson.

För Håkan Lindes del var ännu inte sista ordet sagt.

Fritz Harry Johansson

föddes den 6 april 1933 i Skene, Älvsborgs län, som son till järnhandlare Fritz Johansson och Karin född Hedlund.

Efter avlagd ingenjörsexamen 1955 vid Tekniska gymnasiet i Göteborg, var det dags för militärtjänstgöring. Harry Johanssons militära bana startade vid kustartilleriet, eller närmare bestämt vid KA 1 i Vaxholm, där han utbildades till radartekniker. Viss del av utbildningen var förlagd till Arméns radarskola i Göteborg. Efter värnplikten hade Harry en kort anställning som laboratorieingenjör vid den av Philips nystartade TV-tillverkningen vid NEFA i Norrköping.

Arméns radarskola och Luftvärnets mekanikerskola sammanslogs till Arméns radar- och luftvärnsmekanikerskola den 1 juli 1957. Där fick Harry anställning som yrkeslärare i radarteknik den 1 oktober 1957. Han fick sedan tjänst som ingenjör och lärare, innan han den 1 april 1962 blev **arméingenjör med löjtnants tjänsteklass** och fortsatt placering vid RMS

som radaringenjör. Det innebar att han arbetade med alla förekommande radarstationer i armén och var med vid försök och utveckling av dessa.

För att förkovra sig i sin yrkesroll gick Harry en tvåårig utbildning i styr- och reglerteknik vid Chalmers Tekniska Högskola, 20 poäng pedagogisk utbildning vid Göteborgs universitet samt ekonomi vid Institutet för högre marknadsföring.

Den 1 oktober 1966 blev Harry **arméingenjör av 1. graden, kaptens tjänsteklass**, och erhöll **majors tjänsteklass** den 1 oktober 1973. Därmed fick han ett utökat ansvar som vapeningenjör, vilket också innefattade central-instrument och luftvärnspjäser.

Som **armédirektör av 2. graden** utnämndes han till **överstelöjtnants tjänsteklass** den 1 oktober 1976 för att sedan bli **armédirektör av 1. graden** den 1 juli 1979. Därmed hade Harry klättrat upp till positionen som teknisk chef vid RMS, en befattningsbenämning som ännu ej fick användas.

Inför införandet av ny befälsordning sammanslogs Luftvärnets kadett- och aspirantskola med Arméns radar- och luftvärnsmekanikerskola den 1 juli 1981 till Luftvärnets officershögskola och tekniska skola – LvOHS/TS. Den tekniska delen benämndes kursavdelning 2, för vilken Harry Johansson blev chef.

Den 1 april 1986 tillades Harry **överstelöjtnant med särskild tjänsteställning** och blev den 1 april 1987 **ställföreträdande skolchef** för LvOHS/TS. Harry Johansson hade under hela sin militära bana endast tjänstgjort vid RMS och LvOHS/TS. Vid Chefen för arméns befodringsberedning ansågs detta ligga Harry i fatet. Den f d civilmilitära personalen skulle nu bedömas efter samma kriterier som övriga officerare. Han borde ha haft skiftande tjänstgöringar, men det hade aldrig varit nödvändigt tidigare, vilket nämnden fick ta hänsyn till. Han fick i alla fall sin särskilda tjänsteställning, eftersom han inom luftväret var en auktoritet både tekniskt och taktiskt.

Chefen för Arméns tekniska skola, överste Gunnar Barkerud, pensionerades den 1 oktober 1988. Någon lämpligare efterträdare till honom inom Arméns tekniska kår än överstelöjtnant Harry Johansson fanns inte. I alla fall ingen med hans långa erfarenhet av utbildningsverksamhet vid en teknisk skola. Det var alltså inget svårt val och Harry Johansson och hans hustru Gun accepterade att flytta till Östersund. De var båda sport- och skidintresserade.

Överste Gunnar Barkerud hade flyttat ATS till Östersund och med sin personliga charm också socialt placerat skolan bland östersundsborna. Men internt led skolan av stora brister. Det var för få lärare och för lite verksamhet i de stora lokalerna. Det var en viktig arbetsuppgift för den nyutnämnde **översten** att ta sig an.

Ett nytt utbildningsområde för skolan blev värnpliktiga sjukhustekniker. Det blev också en utbildningslinje vid Mitthögskolan i Östersund. Ett behov som Harry Johansson hjälpte kommunen med att införa. Utbildningsteknologi var ett av Harrys skötebarn. Nya metoder för utbildning var nödvändiga. Det hade hitintills gått i gamla fotspår. Lärarna utbildade så som de själva blivit utbildade. Men vad är det som säger att det alltid är rätt.

Som tidigare nämnts skulle armén omstruktureras den 1 juli 1991. Den gamla personalkårstaben vid Försvarets materielverk skulle upphöra och liksom övriga inspektioner sammanslås med respektive truppslagsskola. De tekniska officerarnas huvuduppgift ansågs vara materielunderhåll/reparationstjänst, som var en underavdelning till underhållstjänsten, vilken lydde under tränginspektören. För att klara uppgiften att bryta sig ur tränginspektörens ansvarsområde och bilda ett eget centrum i Östersund, var det tvunget att acceptera trängen som en viss överhöghet. Den nya myndighetens namn skulle därför vara Arméns materielunderhållscentrum.

Överste Harry Johansson föreslogs som dess chef. Han satte genast igång att organisera och bemanna den stab, som skulle anslutas till ATS för att bli AMC, som myndigheten förkortades. Den 1 juli 1991 utnämndes han till **överste av 1. graden**. Enligt organisationsbrev var han också chef för Arméns tekniska officerare, vilket Harry ansåg var fel med den nya inriktningen av personaltjänsten. AMC skulle enbart handlägga majorer och högre tekniska officerare. Alla övriga var anställda vid respektive hemmamyndighet där de också personalhanterades. Deras utbildning var dock samordnad och leddes av AMC. Efter en tid fick Harry Johansson chefens för armén godkännande att kalla sig **materielunderhållsinspektör**. Efter 37 år har de tekniska officerarna åter fått en inspektör.

Till stabschef hade major Åke Jansson förordnats. Major Kurt Svensson följde med till AMC för att fullgöra sin bataljoncheftjänstgöring som chef för officershögskolan. Den nya staben organiserades i en funktionssektion med överstelöjtnant Anders Olsson som chef, en produktionssektion med major Göran Westman som chef och en personalsektion vars chef var överstelöjtnant Lars Pålsson.

En organisation präglas mycket av dess chef. Då "inspektören" tillika var chef för verkstadsavdelningen var de flesta av kårens medlemmar anställda i verkstäder och arbetade med ren reparationstjänst. Då "inspektören" var chef för underhållsavdelningen, var huvuduppgiften förebyggande underhåll av materiel i drift och förråd och i mindre utsträckning avhjälpande underhåll. Den nye inspektören kom från luftvärnet. Där hade man av tradition och nödvändighet mycket tekniker vid trupp. Inte bara för att reparera utan framförallt för att ge truppen tekniskt stöd. Detta var också fallet vid signaltrupperna. Reparationer i fält var däremot en nödvändighet vid pansarförband och övriga motoriserade enheter. Materielunderhållsinspektören myntade därför begreppen *teknisk tjänst* och *tekniskt systemstöd*, som i fortsättningen blev det nya "truppslagets" inriktning. Tidigare hade all teknisk personal vid ett förband varit sammanhållet i en teknisk detalj, avdelning eller enhet. Harry Johansson ansåg att den tekniska detaljen (motsv) gott kunde slås sönder och de tekniska officerarna vara placerade i regements-, brigad- och bataljonstaberna som *tekniska chefer* på respektive nivå samt som kompanitekniker ute på kompanierna. Detta var en åtgärd som mycket uppskattades av bataljons- och kompanichefer, men inte lika mycket av tidigare chefer för tekniska detaljer (motsv).

Mycket av arbetet i den nya staben bestod av kvällssena "brainstorms" mellan inspektör, stabschef och övriga stabsmedlemmar. Så utformades den nya funktionsmålsättningen. Mycket draghjälp fick staben av de erfarenheter som vunnits under det nyss avslutade Kuwait-kriget.

Pensionsåldershöjningen 1971 hade gjort att armén fått ett för stort överskott av äldre officerare utan egentligt behov i grund- och krigsorganisation, vilket försvårade möjligheten till nyrekrytering. Ett sätt att minska överskottet var att erbjuda pension för officerare fyllda 55 år. En som nappade på förslaget var Harry Johansson, varför han redan efter ett halvt år som inspektör föredrog att återflytta till västkusten. Till ny inspektör och chef för Arméns materielunderhållscentrum på tre år förordnades översten av 1. graden Håkan Linde.

Nils Erik Håkan Linde

behöver ingen närmare presentation. Efter ett halvt år med enbart FMV som arbetsplats var Håkan villig att under tre år tjänstgöra som myndighetschef i Östersund.

Förändringens vind fortfor att blåsa över armén. Denna gång var det LvOHS/TS i Göteborg, som skulle flytta. Chefen för armén beslutade att

LvOHS skulle flytta till Norrtälje och sammanslås med Arméns luftvärnscentrum medan den tekniska skolan skulle flytta till Östersund och sammanslås med AMC. Därmed hade det gamla förslaget om en gemensam teknisk skola för alla truppslag blivit verklighet. Nästan, för ännu återstod stridsvagnsutbildningen. Att bereda luftvärnsavdelningen plats vid AMC var inget problem. Ännu fanns lediga lokaler. Problemet var lärare. De vägrade flytta, tog förtidspension, vidareutbildning, arbetslöshet, ja allting bara de slapp flytta. Endast två lärare flyttade med familj till Östersund.

Norrlands artilleriregemente skulle flyttas till-I5 området och lokalerna övertas av Mitthögskolan. Det var ett annat problem, som Håkan Linde fick ägna mycket tid åt. Den gången blev A 4 kvar bl a genom att Håkan Linde erbjöd Mitthögskolan lokaler inom AMC.

Stridsvagn 101/102 Centurion, som inköptes och levererades i början av 1950-talet var föråldrad. Dess teknik var för yngre officerare och värnpliktiga helt ointressant. Även stridsvagn 103 S var omodern trots tidigare nämnd REMO. Något nytt var nödvändigt om pansartrupperna skulle ha sin trovärdighet kvar. Flera utländska stridsvagnar var aktuella för köp. Inspektören och AMC stab var inkopplade för att genom teknisk beredning välja ut den för svenska förhållanden bästa vagnen. Valet föll på Leopard från Tyskland, i Sverige kallad stridsvagn 121 för begagnade vagnar och stridsvagn 122 för fabriksnya. Det var en mångmiljardaffär. För utbildning av tekniska officerare, systemtekniker och mekaniker hör bl a en tornunderhållssimulator för strv 122. Var skulle den placeras och var skulle stridsvagnsutbildningen förläggas? Håkan Linde förordade Östersund, medan pansarinpektören ville förlägga utbildningen till Skövde. Arméchefen avgjorde. Det blev Östersund och därmed var nu nästan all teknisk utbildning förlagd till Östersund.

Funktionen materielunderhåll var ingen bra benämning. Förre inspektören hade lanserat begreppet teknisk tjänst, vilket sedan accepterades av övriga funktionscentra och av Chefen för armén. Vid ett besök i Östersund sa arméchefen: "Nu tycker jag vi inrättar Arméns Tekniska Centrum". Så kom det därför att heta fr o m den 1 juli 1994. Håkan Linde tog därmed tjänstebenenämningen **inspektör för den tekniska tjänsten**.

Det var nu inte bara stridsvagnar, som var nytt. Genom sammanbrottet för Warszawapakten och den nedrustning, som överenskommits med NATO, blev ett stort antal stridsfordon till salu och en del inköptes till Sverige. Dessa kom att benämnas pansarbandvagn 401 och 501. Till detta kom

också stridsfordon 90, nya stridsvagnsbärgare och ny broutläggningsvagn. Lokalerna fylldes upp allt mer, inte genast, men grundstenen var lagd.

Inom myndigheten skedde förändringar. Skolchef efter Harry Johansson blev överste Ingemar Wahlberg. Han föredrog att avgå med RYA, som den nya pensionspåtryckningsmetoden kallades. Med den försökte man påverka alla officerare över 55 år att gå med pension. Stabschefen Åke Jansson gjorde sitt bataljonschefår 1993/94 som chef för den nyinrättade skolbataljonen och efterträddes som chef för teknikstaben, som den nu kallades, av major Hans Eriksson.

Den 1 juli 1994 upphörde alla militära myndigheter. Det skulle bara finnas en myndighet – Försvarsmakten. Alla tidigare myndighetschefer blev lokala produktionsledare.

Som inspektör fortsatte Håkan Linde med att besöka staber, förband, skolor och verkstäder. De gamla verkstadsförvaltningarna var nu underhållsregementen. Det som inspektören mest tog fasta på vid dessa "inspektioner" var hur kaderorganiserandet fortskridit. Det var blandade upplevelser. Vid flertalet garnisoner var den tekniska tjänsten väl organiserad men helt kvardröjande i gammalt OLLI-tänkande vid en del.

Tre år går snabbt och den 1 januari 1995 var det dags för skifte av inspektör och chef för Arméns tekniska centrum. Den här gången föll valet på chefen för 2. fördelningen i Östersund, översten av 1. graden Gustaf Ankarcrona.

Översten av 1. graden Håkan Linde fick nya uppgifter. Denna gång som försvarsattaché i Moskva. Efter ett halvt års utbildning för den nya rollen, tillträdde han befattningen den 1 juli 1995. Håkan och hans hustru Lena, som tidigare varit bosatta i Washington och dess för en militärattaché behagfulla liv, skulle nu i nästan fyra år framåt bo och verka i det betydligt kärvare Ryssland och få uppleva dess militära förfall men samtidigt förhoppningsvis få se en ny demokrati växa fram.

Håkan Linde är också medlem av Kungliga Krigsvetenskapsakademien.

Sten Gustaf Sture Ankarcrona

föddes i Boden den 4 februari 1937 som son till överste Sten-Sture Ankarcrona och Birgit född Jungstedt.

Efter studentexamen i Boden var det dags för militärtjänstgöring vid Kungl Svea artilleriregemente, som på den tiden låg vid Rissne i Sundbyberg. Yrkesvalet var civilingenjör eller officer. Det blev officer, ett yrke som låg i släkten. Pappa var ju överste och farfar generalmajor.

Efter Krigsskolan Karlberg utnämndes Ankarcrona till **fänrik** den 26 augusti 1960 och **löjtnant** den 1 september 1962. Då gjorde han också sin första krigsförbandsövning som batterichef.

Å 1 flyttade till Linköping den 1 april 1963, vilket också löjtnant Ankarcrona fick göra. Till Rissne flyttade då Tygförvaltningsskolan från Götgatan 66 på Söder i Stockholm.

Efter utbildning vid Artilleri- och ingenjörofficersskolan 1963-64 var Gustaf chef för förberedande troppchefsskolan 1964-65 i Linköping, men sedan blev det Stockholm. Denna gång som repetitör för artilleriofficersskolan vid AIOS. Därefter började utbildning vid armélinjens treåriga vapentekniska kurs vid Militärhögskolan. Under kursen utnämndes Ankarcrona till **kapten** den 26 augusti 1968.

Utbildningen vid Militärhögskolan avslutades den 17 oktober 1969 och därefter vidtog två års aspiranttjänstgöring för blivande generalstabsofficerare.

Generalstabsofficer blev Gustaf Ankarcrona den 1 oktober 1971 med placering som detaljchef vid arméstaben och Försvarets forskningsanstalt. Utnämning till **major** skedde den 1 juli 1972. Det blev två och ett halvt år vid FOA och ett år vid arméstaben, innan det var dags för kompanicheftjänstgöring vid Norrlands artilleriregemente i Östersund 1975-76.

Därefter blev det milostaben för Nedre Norrland i Östersund. På milostaben var han chef för markoperativa avdelningen och utnämndes 1 oktober 1976 till överstelöjtnant.

Från den 1 april 1980 och två år framåt var Ankarcrona bataljonchef vid Norrlands artilleriregemente. Han blev då också **överstelöjtnant med särskild tjänsteställning**, varefter det bar iväg över fjällen till Artilleriets skjutskola i Älvdalen, där han var chef i ett och ett halvt år. Vid tillträdet som skolchef den 1 april 1982 utnämndes han till **överste**.

Försvarsattaché har vi sett är en bra språngbräda för blivande inspektörer. Mellan den 1 oktober 1984 och den 1 oktober 1987 var Gustaf Ankarcrona placerad vid svenska ambassaden i Bonn, som då fortfarande var Västtysklands huvudstad och med starka motsättningar mot Östtyskland.

Hemkommen från Tyskland fick Gustaf och hustru Margareta åter bosätta sig i Östersund. Den här gången som chef för Norrlands artilleriregemente. Det var han fram till den 1 april 1992, då han utnämndes till **överste av 1. graden** och chef för Nedre norra arméfördelningen i Östersund.

En liten anekdot. Gustaf Ankarcronas farfar var planerad att bli fördelningschef i Linköping. Genom 1925 års försvarsbeslut växlades den fördelningen ned till brigad. Han utnämndes trots det till generalmajor. Gustaf blev fördelningschef, men inte generalmajor, som är den internationella graden för motsvarande enhet. Och ändå påstås det vara gradinflation i svenska försvaret.

Fördelningsstaberna hade genom det nya ledningssystemet med krigsorganiserade staber även fått ansvaret för de tekniska officerare, som var placerade inom fördelningen. Ansvaret gällde bl a rekrytering och vidareutbildning. Ett par fördelningar ansåg att det var alldeles för många tekniska officerare i förhållande till övriga officerare. Så resonerade definitivt inte chefen för nedre norra arméfördelningen. Tvärtom. Han uppmunttrade på alla sätt den tekniska tjänsten. Detta av lång erfarenhet i ett tekniskt truppslag.

Översten av 1. graden Håkan Lindes förordnande som inspektör för den tekniska tjänsten och chef för Arméns tekniska centrum gick ut den 1 januari 1995. Till hans efterträdare förordnades översten av 1. graden Gustaf Ankarcrona, trots att han inte hade ett förflutet i Arméns tekniska kår. Han hade gått den vapentekniska linjen vid MHS, tillhörde ett tekniskt truppslag och var allmänt tekniskt intresserad. Han bodde dessutom redan i Östersund, dit inga andra lämpliga tekniska officerare var villiga att flytta.

Vid tillträdet som chef deklarerade Gustaf Ankarcrona, att nu tänker jag arbeta för att chefen för Arméns tekniska centrum skall ha det totala ansvaret för teknik i armén. Det uppdraget hade tidigare chefen för Artilleri- och ingenjörofficerskolan. Men den skolan hade upphört. Därför kallade Gustaf Ankarcrona sig för **teknisk inspektör**.

Det första den nye inspektören grep sig an var kommendering av lärare till krigshögskolans högre kurs - KHS HK vid ATC. Han jämförde den skolan med AIOS, en skola som haft färre elever ur fyra truppslag än KHS HK vid ATC, men en stor och kvalificerad lärarstab. För att nå detta mål for han runt och talade med fördelnings- och brigadchefer (motsv). Det var de som höll i personalen och medgav kommenderingar, eller tidsbegränsade placeringar, som den nya termen löd. Resultatet lät inte vänta på sig. Inför kursen 1995/96 blev lärarbehovet fyllt.

En annan hjärtefråga för inspektören var rekryteringen. Arméns tekniska officerarna var nästan det enda truppslag som hade brist på officerare, ändå var rekryteringen dålig. Detta p g a det nya systemet med lokal rekrytering och styrning från fördelningsstaberna. Även här fick inspektören åka land och rike kring för att övertyga fördelnings- och brigadchefer (motsv) att satsa på rekrytering av tekniska officerare. Även det gav resultat, fast rekryteringsystemet i grunden är dåligt, vilket näste inspektör påtalat i sin roll som personalplaneringschef i Högkvarteret.

I arméns tekniska officerares historia redogörs för hur turerna gått för att säkerställa arméns behov av civilingenjörer. Ända sedan NBO infördes 1983 var frågan olöst. Inspektören grep sig an problemet och lyckades. Alla tekniska officerare med högskoleexamen skall benämnas arméingenjörer. De skall personalbehandlas av ATC, som antar nya aspiranter, följer upp deras utbildning och handlägger placeringen efter fullgjord utbildning. Eleverna skulle dessutom erhålla lön under studietiden. Chefsutbildningen vid Förvarshögskolan skall ske tillsammans med övriga högskoleutbildade officerare inom Förvarsmakten. Kursen skulle vara något nedkortad, då hänsyn tas till deras civila högskoleutbildning. Det var framförallt chefsutbildningen som varit mest kontroversiell bland högskoleingenjörerna. De tyckte de haft nog av högskolestudier jämfört med övriga officerskategorier.

Förvarsbeslut 96 var inte roligt för armén och i synnerhet inte för Östersund. Alla förband skulle där läggas ned utom Arméns tekniska skola. En så stor skola med så mycket materiel för utbildning måste ha en kraftfull organisation bakom sig. Detta tryckte inspektören starkt på inför chefen

för armén. Detta bidrog till att fältjägerbrigaden blev kvar i staden. Kanske var det inte bara inspektörens förtjänst. Dåvarande arbetsmarknadsministern bodde i Jämtland.

Försvarsbeslutet med alla förbandsnedläggningar innebar avsked för mängder av officerare. De krigsförband som blev kvar skulle bli materiellmässigt starkare. Nytt telesystem för stridsledning, fler stridsfordon och kraftfullare eldgivning. Allt detta krävde fler tekniska officerare, så trots att krigsförbanden blev färre ökade behovet av tekniska officerare på alla nivåer. Det gällde därför att behålla de tekniska officerare som var utbildade och omplacera dem till de förband som blev kvar i organisationen. Även här arbetade inspektören med kraftfulla åtgärder, vilket gav ett gott resultat.

Det var två intensiva år för Gustaf Ankarcrona. Han uttryckte vid ett tillfälle, att tidigare hade han i sin verksamhet endast spelat med ett instrument eller instrumentsektion. Nu ledde han en hel orkester, eftersom tekniska officerare ingick i alla typer av förband och på alla nivåer. Allt tar dock slut. Den 1 april 1997 var det dags för pension. Men som pensionär ville Ankarcrona fortsätta att arbeta för de tekniska officerarna. Denna gång med **Kamratföreningen för tekniska officerare**, som han såg till att den bildades och vars förste **ordförande** han blev.

Det är inspektörens uppgift att rekommendera sin efterträdare. För Gustaf Ankarcrona var valet inte svårt. Det blev:

Per Åke Jansson

som föddes den 19 oktober 1950 i Danmarks socken alldeles utanför Uppsala som son till elektriker Tore Jansson och Gunhild född Sidfält.

Åke Jansson växte upp under mopedåldern, varför hans motorintresse ledde till utbildning vid yrkesskolan för bilmekaniker i Uppsala. Därefter följde militärtjänst vid Göta pansarlivgarde i Enköping, där han var uttagen till stridsvagnsmekaniker. Där fick han höra talas om arméteknikerutbildning, varför han sökte teknikerskola I vid Tygförvaltnings-skolan.

I utbildningen ingick ett år som **biträdande armétekniker** med **furirs tjänsteklass**, vilket Åke gjorde vid Upplands signalregemente i Uppsala. Sedan följde teknikerskola II, vilken avslutades den 26 maj 1973. Åke hade då fått **överfurirs tjänsteklass** den 1 juli 1972, och var därmed plutonsofficers vederlike.

Som armétekniker vid Tygtekniska kåren fick Åke fortsatt placering som fordonstekniker vid S 1 tekniska detalj, där han erhöll **sergeants tjänsteklass** den 1 juli 1974.

Arméverkmästarskola genomfördes 1975/76, varefter Åke Jansson den 17 december 1976 utnämndes till **arméverkmästare** med **fänriks tjänsteklass** och kompaniofficers vederlike. Han placerades vid Verkstadsförvaltning öst som avdelningsföreståndare för motorverkstaden i Uppsala.

Åke Jansson hade under arméverkmästarkursen upptäckt att han hade studiebegåvning. Han sökte därför tekniskt gymnasium i Uppsala och antogs som arméingenjöraspirant.

Efter avlagd ingenjörsexamen och trängtruppernas kadettskola utnämndes Jansson den 25 augusti 1979 till **arméingenjör** med fortsatt fänriks tjänsteklass men regementofficers vederlike. **Löjtnants tjänsteklass** erhöll han den 1 januari 1980 och **kaptens tjänsteklass** den 1 juli 1982.

Han gick arméingenjörskurs 1 och 2 samt kurs för lärare i ledarskap. Han var placerad vid S 1/Fo 47, men tjänstgjorde mestadels vid ATS i Barkarby intill den 1 mars 1983, då han placerades vid Hälsinge regemente i Gävle som **armédirektör** och chef för den tekniska detaljen. Där var det meningen att han skulle tjänstgöra i minst två år, men redan efter ett år antogs han till den treåriga taktisk-tekniska kursen vid Militärhögskolan. Då hade ny befälsordning införts, vilket gjorde att även f d armédirektörer skulle vidareutbildas vid MHS för fortsatt militär karriär. Åke Jansson kunde nu välja mellan övergångsutbildning, vilket flertalet i hans åldersgrupp gjorde, eller den nya inriktningen. Åke valde att hoppa på det "nya tåget". Efter ett år vid MHS, då den allmänna kursen var genomgången, befordrades kaptan Jansson till **major** från den 1 juli 1985. Kursen slutade i september 1987.

Som väntat klarade Åke Jansson den högre tekniska kursen med glans och antogs som **generalstabsaspirant**, med en första placering som lärare i teknik och truppslagsföreträdare för ATK vid MHS allmänna kurs.

Nästa placering som aspirant var sex månader vid arméstabens utrustningsdetalj och sedan sex månader i försvarsstaben. Sedan var han klar **generalstabsofficer** och blev detaljchef vid försvarsstaben, där han sysslade med materielplanering.

Arméns materielunderhållscentrum bildades som redan sagts den 1 juli 1991. Dess förste stabchef blev major Åke Jansson. Han dök dock inte upp i staben förrän frampå hösten, eftersom han varit i Spanien några månader och studerat spanska språket.

Det blev en dynamisk tid i staben. Det var mycket nytt som ingen hade någon tidigare erfarenhet av t ex krigsförbandsutveckling. AMC fick ansvaret för miloverkstads- och miloreparationskompanier. Nu räckte det inte bara med det. AMC var också inblandad i hur reparationstjänsten, eller den tekniska tjänsten, som blev det nya namnet, skulle organiseras inom alla övriga krigsförband. En annan stor uppgift var att upprätta en funktionsutvecklingsplan. Att då ha en stabchef, som hade erfarenhet av materielplanläggning från armé- och försvarsstab var en stor styrka. Att Åke Jansson lyckades till sina chefers belåtenhet vidimeras med att han utnämndes till **överstelöjtnant** den 1 april 1993.

Två år fick Åke Jansson vara stabchef. Därefter skall en generalstabsofficer göra ett år som utbildningsledare. Även den tjänstgöringen fick han göra vid AMC, då som bataljonchef.

Överste Ingemar Wahlberg avgick som skolchef den 1 april 1994, samtidigt som Åke tillades **överstelöjtnant med särskild tjänsteställning**. Till ny skolchef, med tillträde den 1 juli förordnade Regeringen överstelöjtnanten Åke Jansson, och den 1 april 1995 utnämndes han till **överste**. Nu gick det undan med befordringarna.

De nya traktamentsbestämmelserna, som tillkommit några år tidigare, medgav inte längre "tjänsteresa" än två år. Åke Jansson hade vid utnämningen till skolchef varit tillfälligt placerad i Östersund i tre år, vilket var den yttersta tidsgränsen, som kunde beviljas. Han måste därför få ett annat ekonomiskt avtal för att klara pendlingen mellan bostaden i Knivsta och dubbel bosättning i Östersund, eftersom han av personliga skäl m m inte kunde bosätta sig där. Den frågan löste sig ända tills utnämningen till överste. Då trädde andra ekonomiska bestämmelser in. Överste Jansson kommenderades därför till en tjänst i Högkvarteret som chef för personalplaneringssektionen fr o m 1 juli 1995. Som skolchef efterträddes Åke av överstelöjtnant Jan-Erik Lövgren.

I den nya uppgiften ingick att beräkna framtidens officerskår, dess sammansättning, rekrytering och utbildning. Med det höll överste Jansson på i drygt ett år, sedan fick han förmånen att under ett halvt år få gå NATO:s försvarshögskola i Rom i Italien (NATO Defence College).

Teknische inspektören Gustaf Ankarcrona avgick med pension den 1 april 1997. Till sin efterträdare rekommenderade han överste Åke Jansson. Regeringen hörsammade förslaget och utnämnde från detta datum Åke Jansson till **överste av 1. gaden och chef för arméns tekniska centrum** samt därmed ny **teknisk inspektör**. Åke Jansson är den förste så kallade långvägare, som fått denna post. Detta kan ses som ett tecken i tiden med bl a den nya befälsordningen (NBO).

Försvarsbeslut 96 innebar att de 1991 bildade truppslagscentra upphörde för att ersattes av Arméns taktiska centrum i Enköping, som skulle byggas upp successivt och vara helt intaget den 1 januari 1998. Det nya centrumet skulle bli ett gemensamt funktions- och personaltjänstcentrum för samtliga truppslag. Därmed avskaffas truppslagsinspektörerna. En institution, som tillkom 1914. Hur det blir med personalfunktionen är i skrivande stund oklart. Förslag finns att den lokaliseras till Högkvarteret. Truppslags-skolorna var i det sammanhanget inte berörda, det skulle utredas särskilt.

Utredningsman angående Försvarsmaktens skolor blev landshövdingen i Dalarnas län. Som sakkunnig från Försvarsmakten utsågs översten av 1. graden Åke Jansson. Det uppdraget, samt avvecklingen av Arméns tekniska centrum, blev Åke Janssons föga trevliga uppgift som den siste teknische inspektören. Hur den lösningen blir hör inte hemma i denna historiska översikt, men vi kan alla utgå från att vår inspektör kommer att arbeta för att det blir den bästa lösningen. Inte bara för arméns tekniska officerare utan för hela Försvarsmakten i det nu rådande ekonomiska läget.

I Arméns taktiska centrum i Enköping kommer överstelöjtnant Torgny Henryson med några medhjälpare att vara funktionsföreträdare för den tekniska tjänsten. Personaltjänstansvarig för arméns tekniska officerare från genomgången chefskurs vid Försvarshögskolan blir överstelöjtnant Anders Olsson. Översten av 1. graden Åke Jansson kvarstår som chef för befordringsenheten arméns tekniska officerare.

Vilka andra arbetsuppgifter som väntar Åke Jansson är ännu inte historia, men Försvarets materielverk behöver nya chefer, bl a fordonsavdelningen. Det vore en värdig fortsättning för den motorintresserade ynglingen från uppsalaslätten, som en gång inte tänkte sig en längre karriär än som bilmekaniker.

Sammanfattning

1948.07.01 - 1950	Arméöverdirektör Charles Holmgren
1950 - 1954.06.30	T f arméöverdirektör Arvid Öman
1954.07.01 - 1964.03.31	Arméöverdirektör Bo Ehnбом
1964.04.01 - 1976.03.31	Arméöverdirektör Carl-Gustaf Regårdh
1976.04.01 - 1985.03.31	Armédirektör av 1.gr/överste av 1.gr Börje Gahnberg
1985.04.01 - 1991.03.30	Överste av 1. graden Håkan Linde
1991.07.01 - 1991.12.31	Överste av 1. graden Harry Johansson
1992.01.01 - 1994.12.31	Överste av 1. graden Håkan Linde
1995.01.01 - 1997.03.31	Överste av 1. graden Gustaf Ankarcrona
1997.04.01 - 1997.12.31	Överste av 1. graden Åke Jansson

Man slås av hur olika bakgrund våra tekniska inspektörer haft. Två har börjat som artilleriofficerare. Tre som reservofficerare, varav en vid marinen. Tre var civilingenjörer. Två har gått militärhögskolans högre tekniska kurs. Tre har börjat som arméingenjörer, varav en med värnplikten vid marinen och en som armétekniker.

En är adelsman och en är arbetarpojk. Sex har en mer borgerlig härstamning, och en med lägre statstjänstemannabakgrund.

Vilken bakgrunden än varit som lett fram till befattningen som teknisk inspektör (motsv) har de alla arbetat mot ett mål, att föra den tekniska tjänsten i armén framåt och den tekniska personalens bästa.

Traditionsarvet från de tekniska inspektörerna överförs den 1 januari 1998 till ATAC i Enköping. Samtidigt som ATC upphör återuppstår ATS som egen enhet i Försvarsmakten. ATS tar då över ATC traditioner. Från samma datum flyttas Motorskolan till ATS, där den före löd under Arméns underhållscentrum i Skövde. Därmed kan sägas att en tradition har slutits då motortjänst var ett ansvarsområde för den förste inspektören.

Som slutord vill jag tacka överste Sven Ahlgren för hjälp och stöd med arbetet av denna uppsats.

FÖRSVARSMAKTEN

ARMÉNS TEKNISKA CENTRUM

831 85 ÖSTERSUND

Telefon 063 - 15 80 00